

Een volwassen jeugdbeleid

Bestuurlijke Nota onderzoek toegankelijkheid preventieve zorg voor jeugdigen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Conclusies.....	4
	a. Het beleid is uitvoerig beschreven maar kent ook hiaten	4
	b. Preventieve hulp is voor een groot deel via het CJG georganiseerd.	4
	c. Resultaten zijn er, maar zijn niet te relateren aan beleidsdoelstellingen.....	4
	d. Informatie aan de raad, evaluatie en verantwoording kunnen beter	5
3	Aanbevelingen	6
	1. Herbezin op de verordening Jeugdhulp	6
	a. Verbreed het perspectief op professioneel jongerenwerk	6
	b. Krijg zicht op resultaten	6
	c. Geef aandacht.....	7

1 Inleiding

De coronacrisis en de zorgen in de raad om de jeugd van Voorst zijn de directe aanleiding tot dit onderzoek. Landelijke en internationale onderzoeken laten zien dat de mentale gezondheid en leerprestaties onder corona lijden. Oudere jongeren hadden meer moeite om hun plek op de arbeidsmarkt te vinden. De raad vroeg zich af hoe het met de jongeren in Voorst ging. Een rekenkameronderzoek kan daar natuurlijk geen echt antwoord op geven. De rekenkamer kan wel onderzoek doen naar wat de gemeente Voorst doet voor jongeren. De gemeente is ook verantwoordelijk voor hulp aan jeugdigen. In alle gemeentes in Nederland wordt veel geld uitgegeven aan specialistische jeugdhulp, maar dit onderzoek gaat daar niet over. De rekenkamercommissie heeft onderzoek gedaan naar het 'voorliggende veld'. Hoe doeltreffend en doelmatig is dit? Zijn er voldoende mogelijkheden voor jongeren en hun ouders om hulp te vinden? Hoe werkt Voorst aan de preventie van 'zwaardere' jeugdhulp? Zijn er activiteiten waar jongeren terecht kunnen en weten jongeren die te vinden?

Na een vooronderzoek in het voorjaar van 2020 volgde een rekenkameronderzoek waarvan de rapportage nu voor u ligt. Het onderzoek richt zich op de jeugd van 0-27 jaar, maar concentreert zich in de praktijk op de leeftijd tot 18 jaar.

De bestuurlijke nota (deel 1) bevat de overkoepelende conclusies en aanbevelingen van de rekenkamercommissie. Deel 2 betreft de nota van bevindingen, met daarin de onderzoeksopzet en de uitgebreide beantwoording van de onderzoeksvragen en toetsing aan het normenkader. Deze nota van bevindingen is opgesteld door Tom Plat en Tobias Hendriks van BMC, die het onderzoek hebben uitgevoerd.

Dini Vriezenkolk en Marieke Titsing waren tijdens dit onderzoek secretaris van de rekenkamercommissie. Contactpersoon binnen de ambtelijke organisatie was Betsie Engberink. De rekenkamercommissie dankt alle betrokkenen voor hun constructieve medewerking aan het onderzoek.

2 Conclusies

Er is veel beleid dat goed is uitgeschreven. Het is echter zoeken naar wie wat doet en wie waarvoor verantwoordelijk is. Daarover is weinig vastgelegd en ontbreken rapportages. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is niet genoemd in de Verordening Jeugdhulp Voorst. Het CJG wordt geacht de spin in het web te zijn, en doet dat ook, maar er is weinig formeel houvast voor zowel de jeugd, hun ouders als de deelnemers in het CJG. De doeltreffendheid van de preventieve hulp kan daardoor moeilijk aangetoond worden.

1. Het beleid is uitvoerig beschreven maar kent ook hiaten

Het beleid is op papier goed in orde. Er is een actueel beleidskader Sociaal Domein 2020-2024 met heldere doelstellingen en uitgangspunten. Er zijn veel doelstellingen beschreven, onder meer in het kader van Voorst onder de Loep. Deze doelen zijn ook in het uitvoeringsprogramma opgenomen. Wat opvalt is dat het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) nooit als zodanig in de beleidsdocumenten is benoemd. Er wordt in algemene termen over 'toegang' gesproken. Ook de verordening Jeugdhulp noemt het CJG niet. Deze verordening gaat over de 'zware' jeugdhulp met indicatie. Als overige voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn worden Veilig Thuis en Meldpunt Spoedeisende zorg genoemd. Wij constateren dat de preventieve jeugdzorg niet in de officiële stukken is vastgelegd. Dit heeft consequenties voor de rechtsbescherming van jongeren. De uitvoeringsnota stelt bijvoorbeeld dat onafhankelijke cliëntondersteuning voor iedereen beschikbaar moet zijn. In de verordening is dit echter voorbehouden aan de ontvangers van specialistische jeugdhulp.

2. Preventieve hulp is voor een groot deel via het CJG georganiseerd.

Uit dit onderzoek blijkt dat de georganiseerde formele preventieve hulp via het CJG is georganiseerd. Dit is een netwerkorganisatie. Via dit netwerk worden veel jongeren bereikt (jeugdgezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk). Echter, zijn door deze werkwijze verantwoordelijkheden niet duidelijk belegd en werkprocessen niet beschreven. Hierdoor is niet via schriftelijke informatie vast te stellen of en hoe het CJG werkt als spin in het web voor de deelnemende organisaties en wie waarvoor verantwoordelijk is.

Verder constateren we dat het CJG steeds beter functioneert als spin in het web. Het CJG kan daardoor op nieuwe situaties inspringen. Dat niet alles formeel is geregeld, vergemakkelijkt dit wellicht.

De enige organisatie voor formeel georganiseerd professioneel jongerenwerk is Younger at Heart. Deze organisatie weet de gekozen doelgroep goed te bereiken.

3. Resultaten zijn er, maar zijn niet te relateren aan beleidsdoelstellingen

Er zijn verschillende cliëntervaringsonderzoeken waaruit blijkt dat de toegankelijkheid van de preventieve hulp goed is. Er zijn bovendien veel vindplaatsen voor jongeren met problemen. Dat zijn de samenwerkende organisaties in het CJG. Medewerkers in het veld zeggen dat ze elkaar sneller dan voorheen goed weten te vinden.

De gemeente streeft ernaar om eerder en gemakkelijker een voorliggende voorziening in te zetten. Die ondersteuning is dan afkomstig van de gesubsidieerde partners waarmee de gemeente samenwerkt in het CJG: Verian jeugdgezondheidszorg, GGD, Stimenz schoolmaatschappelijk werk, MEE, logopedie. Het is echter niet na te gaan welke bijdrage deze instellingen leveren aan het

realiseren van de doelstellingen van de Kadernota Sociaal domein, omdat deze instellingen via andere regelingen en budgetten worden gefinancierd.

4. Informatie aan de raad, evaluatie en verantwoording kunnen beter

De raad ontvangt geen rapportages over de beleidsindicatoren uit de Uitvoeringsnota Sociaal domein. Dat is verklaarbaar omdat het CJG een netwerkorganisatie is en niet als organisatie wordt gefinancierd.

Wat opvalt is dat financiële verslaglegging niet op het niveau van het CJG plaats vindt. Dat gebeurt op het niveau van het 'wijkteam' maar daar valt veel meer hulpverlening onder (WMO, Participatiewet, schuldhulpverlening). Uit dit onderzoek blijkt dat het niet altijd duidelijk is of het CJG in staat is de regiefunctie voor een individuele jeugdige op te pakken en te volgen. Daarmee is niet duidelijk of het CJG met de inzet van preventieve hulp de duurdere gespecialiseerde hulp kan voorkomen.

Hierbij benadrukken wij dat er geen reden is om aan te nemen dat het CJG niet goed functioneert, en dat de vindplaatsen en het jongerenwerk niet op orde zijn, maar er is geen 'bewijsvoering' voor.

3 Aanbevelingen

1. Herbezin op de verordening Jeugdhulp

De verordening is het belangrijkste instrument dat de raad heeft om aan te geven wat de gemeente wel en niet doet op het gebied van voorzieningen voor jongeren. Ga nog eens goed na of de verordening Jeugdhulp Voorst voldoende de lading dekt voor wat betreft 'overige voorzieningen'. Het CJG en het professionele jongerenwerk zijn belangrijke voorliggende voorzieningen die officieel geen 'plek' hebben. Bepaal wie er wel of niet toegang hebben tot onafhankelijke cliëntondersteuning en zorg dat de uitvoeringsnota aansluit op de verordening.

2. Verbreed het perspectief op jongerenwerk

Koester laagdrempelige vormen van jongerenwerk en de lokale en vrijwillige schaal waarop deze plaatsvinden. Het is niet bij iedereen volledig inzichtelijk welke voorzieningen er in de kernen allemaal zijn en door welke organisaties (sport- en muziekverenigingen, dorpsraden, kerken) deze worden georganiseerd, maar de waarde hiervan staat vast. Het maken van een integraal overzicht hierin is niet nodig als de voorzieningen voldoende laagdrempelig en nabij zijn. Jeugdigen en hun ouders/voogden weten deze dan (eventueel met gebruikmaking van de sociale kaart) wel te vinden als men gericht op zoek gaat. Laagdrempelige voorzieningen hoeven overigens helemaal niet altijd in het teken van preventie of zorg te staan: juist een sfeer van ontspanning en recreatie heeft grote waarde.

Een algemene trend is echter dat veel van de genoemde organisaties te maken hebben met een afnemende bestuurskracht door een terugloop in vrijwilligers. De gemeente kan hierin wellicht een ondersteunende rol vervullen in de ondersteuning van vrijwilligers, zonder de activiteiten over te hoeven nemen. Kernen kunnen ook van elkaar leren of inspiratie op doen. Tijdens de bijeenkomst op 20 maart 2023 zijn als good practices van elders uit het land voorbeelden uit Haaglanden, Eindhoven en Den Bosch genoemd.

Younger at Heart is de enige vorm van formeel georganiseerd jongerenwerk in de gemeente. Het is de enige professionele vorm die vrij toegankelijk is voor jongeren met problemen en vervult daarmee een specifieke functie voor een specifieke groep jongeren waarmee mogelijk andere duurdere, geïndiceerde jeugdhulp kan worden voorkomen. De vraag is of één Young at Heart-achtige voorziening genoeg is en er niet ook ruimte moet zijn voor ander professioneel en open jongerenwerk in andere kernen of met andere activiteiten en organisaties.

3. Krijg zicht op resultaten van het CJG

Vraag het College op zijn minst jaarlijks een overzicht van de kosten die het CJG maakt (voor jeugd) en de behaalde resultaten. Dit zijn bijvoorbeeld doorverwijzingen zónder indicatie, aantal afgehandelde hulpvragen, georganiseerde activiteiten met deelnemersaantallen. Draag er zorg voor dat de raad beter op de hoogte is van het type werkafspraken tussen de gemeente, het CJG en de verbonden organisaties. Ga als raad bijvoorbeeld eens per jaar op werkbezoek bij het CJG en bezoek ook andere organisaties. Op die manier krijgt de raad niet alleen een indruk van wat CJG en hulpverlenende instanties zelf doen, maar ook van hoe men onderling samenwerkt. Tijdens de bijeenkomst op 20 maart is door diverse organisaties aangegeven dat zij de raad graag verwelkomen en ook zelf meerwaarde ziet in dergelijke werkbezoeken.

4. Geef aandacht

Wat je aandacht geeft, groeit. Houdt daarom als gemeente de vinger aan de pols. De voorliggende voorzieningen zijn niet volledig met budgetten, aanbestedingen, subsidies 'dicht' te regelen. Dat zit in de aard van de voorziening. Tegelijkertijd zijn de voorliggende voorzieningen wel heel belangrijk voor de leefbaarheid voor jongeren in de gemeente Voorst én indien goed georganiseerd kan het de inzet van zwaardere vormen van jeugdhulp voorkomen of verminderen. Voor raadsleden is dit een onderwerp dat nauw samenhangt met de volksvertegenwoordigende rol.